

Rätten till kultur och fritid

Ett tema i utbildningen "Att vara i väntan"

Handledning

Symboler

I materialet finns symboler som signalerar olika moment.

Kursledaren talar.

Helgrupp. Övning eller samtal.

Deltagarrunda. Varje deltagare får prata i tur och ordning.

Samtal i mindre grupper. Tre till fyra personer är lagom.

Deltagarna pratar två och två.

Deltagarna funderar eller skriver själva.

Vi har tagit fram materialet:

Utvecklingsansvarig: Anders Boklund och Jakob Sandahl

Produktion av text och innehåll: Sara Abiri/Emerga, My Andrén Rosenlind, Ali Farsani, Maria Ottosson, Manel Saidi, Jakob Sandahl och Roya Vosooghi

Struktur, grafisk form och pedagogisk rådgivning: Rubrik

Lärande utvärdering och processtöd: Contextio och Emerga

Göteborgs
Stad

Rätten till kultur och fritid

Det här temat tar upp rätten till fritid och kulturliv samt rätten till sin kultur. Vad är kultur och hur kan man ta del av ett samhälles kulturliv så att ens vardag kan kännas mer meningsfull? Temat tar också upp föreningslivet och dess betydelse för det svenska samhället.

RÄTTEN TILL KULTUR OCH FRITID

Mål och syfte

Rätten till fritid betyder rätt till tid som inte är arbete, då man kan vila eller engagera sig i andra aktiviteter som känns meningsfulla. Det är en rättighet som ibland blir kritiserad för att man menar att den är opraktisk och inte lika viktig som de andra rättigheterna. Men ingen rättighet är viktigare än de andra. Rätten till fritid är formulerad som en rättighet för såväl arbetare som för barn, enligt barnkonventionen.

Alla människor har också rätt att ta del av samhällets kulturella liv, av konst och bli delaktig av vetenskapens framsteg. Vi ska prata om och tipsa varandra om hur man kan ta del av kulturen och få möjlighet att göra saker man är intresserad av.

Alla har också rätt till sin kultur. Olika gruppers kultur ska kunna uttryckas och utvecklas på lika villkor i ett land. Ett land har inte respekterat, skyddat och uppfyllt rätten till kultur om inte alla gruppers kulturer och kulturuttryck inkluderas.

Förbered lokalen

- Möblera lokalen så att deltagarna sitter så att de ser varandra, gärna runt ett bord eller i ring.
- Ha pennor och tavla eller blädderblock tillgängliga.
- Förbered tekniken för att kunna visa film från en dator.
- Välj ut någon av övningarna och håll pausgymnastik någon gång under träffen när du tycker att det kan behövas mer energi i rummet: vimeo.com/album/4658902

Läs på innan kurstillfället

- Bekanta dig med Folkbildningsrådets webbsida och då särskilt de uppdrag som studieförbunden har för närvarande. Där ingår bland annat svenskundervisning för asylsökande: folkbildningsradet.se/om-studieforbund/etablering-arbetsmarknadsatgarder-och-manskliga-rattigheter/svenska-fran-dag-ett-och-vardagssvenska/
- Hitta aktiviteter via biblioteken att tipsa deltagarna om.
- För att visa filmerna Nyfiken på Sverige från UR skola som riktar sig till nyanlända, gå till urskola.se och sök på Nyfiken på Sverige och lägg till det språk du vill visa filmerna på. Exempel: urskola.se/Produkter/207424-Nyfiken-pa-Sverige-arabiska/Visa-alla

1. Vad är kultur?

► Kultur - ett sätt att leva

Kultur, och vad man uppfattar som normalt och bra, beror på många olika saker. Kultur upplevs ibland som något "andra" har, medan "vi själva" bara är normala och gör som man gör. Så är det förstås inte. Det finns många olika saker som formar vilka vi är, vad vi tycker och tänker och hur vi tycker att samhället ska se ut. Det kan spela roll vilka våra vänner är, vad vi tycker om att göra på fritiden, var vi har växt upp eller var vi bor. Det kan också spela roll vilka förväntningar vi har på oss själva eller hur andra förväntar sig att vi ska agera. Ofta finns det fler skillnader inom "en kultur" än det finns mellan olika kulturer.

Ganska ofta när människor talar om kultur, menar de vetenskaplig utveckling, konstnärliga skapelser och uttryck, monument som gamla kyrkobyggnader, gravstenar, antika föremål på museer och så vidare. Å andra sidan kan kultur betyda något helt annat. Det är människornas möjlighet att föra vidare tidigare generationers värderingar till de kommande som kallas för kultur. Med andra ord, kultur är sätt att leva och hur samhället skulle vilja föra en livsstil, inte bara hur den äldre generationen levde och utövade sina traditioner. Det betyder också möjligheten att utöva gamla traditioner idag, samtidigt som nya traditioner och sätt att tänka får fäste.

Visa filmen "Lagar och traditioner" (ca 8 minuter) från UR skola.

Det kan vara ett lite roligt sätt att prata om vad som anses vara svenskt.

ur.skola.se/Produkter?q=nyfiken+sverige+traditioner

Avsnittet handlar om lagar och traditioner i Sverige. Filmen beskriver skillnaden mellan lagar och traditioner, och lyfter fram traditioner som är typiska för Sverige. Den behandlar också viktiga lagar i Sverige och hur dessa påverkar både samhället och oss som lever här. Deltagarna får vidare en bild av hur människor umgås och finner gemenskap i Sverige. Det handlar inte bara om att fika tillsammans, utan också om vikten av att känna tillhörighet i till exempel en förening.

● Övning efter filmen

Diskutera med gruppen:

- Känner du till andra högtider i Sverige?
- Vilka av dessa uppmärksammar du själv?
- Vad anser du är typiskt för människor som lever i Sverige idag?

2. Föreningslivet i Sverige

► Typiskt för Sverige

Något som är typiskt för Sverige är dess starka föreningsliv. Sverige har föreningsfrihet. Det betyder att alla invånare har en demokratisk rättighet att starta eller gå med i en förening. Det finns föreningar inom många olika områden som till exempel idrott, musik, kultur och religion. De flesta föreningar är kopplade till ett studieförbund. Studieförbund är organisationer som arbetar med skapande, bildning och kultur. De får bidrag från svenska staten för att bland annat vara ett stöd till föreningar. Många studieförbund och föreningar arbetar särskilt med asylsökande.

En förening är demokratiskt uppbyggd. Den har en styrelse som väljs av sina medlemmar. Alla medlemmar kan bli invalda i styrelsen. Medlemmarna har också möjlighet att engagera sig i föreningen och påverka hur föreningen arbetar.

I Sverige är det väldigt vanligt att vara med i en förening och det är också många som arbetar ideellt. Att arbeta ideellt betyder att man arbetar frivilligt, utan att få betalt. Många föräldrar är aktiva i föreningar där deras barn deltar i aktiviteter.

● Övning: Samtal om föreningar

Fråga i helgrupp om deltagarna är med i någon förening. Be de deltagare som är det att kort berätta om föreningarna och de aktiviteter de är med i.

3. Utbildning som asylsökande

▶ **Lära för livet**

Vi människor lär så länge vi lever. Att lära sig nya saker själv och tillsammans med andra kan bidra till en god hälsa och göra att vardagen känns mer meningsfull.

Som asylsökande har du rätt att läsa Svenska från dag ett och Vardagssvenska på ett studieförbund eller folkhögskola. Kurserna är gratis och du ansöker genom att kontakta anordnaren direkt. Målet med kurserna är att ge grundläggande kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället.

Många lokala föreningar har också kurser i svenska för personer som är nya i Sverige. Föreningar ordnar kurser i andra ämnen som datakunskap, matematik, matlagning, simning, trafik kunskap och musik. Dessutom arrangerar många föreningar andra aktiviteter som utflykter, studiebesök och fysisk träning. För att delta i en förenings aktiviteter behöver du bli medlem och betala en medlemsavgift.

Fråga deltagarna: Vad skulle du vara intresserad av för typ av aktivitet?

● **Övning: Sök aktivitet på Information Sverige**

Gör steg för steg tillsammans med deltagarna. Uppmana deltagarna att använda sina egna telefoner för att söka fram informationen.

1. Öppna en webbläsare och skriv in informationsverige.se
2. Klicka på "Jag är asylsökande".
3. Klicka på "Aktiviteter under asyltiden".
4. Klicka på "Sök efter aktiviteter".
5. Du kan söka på namnet på din kommun.
6. Gå tillsammans med deltagarna igenom sökresultaten och diskutera vad som kan vara intressant för dem.

▶ **Kulturhändelser**

I din kommun arrangeras fler kulturhändelser. Aktiviteterna är öppna för alla och många är gratis men ibland måste du anmäla dig i förväg!

4. Naturen och Allemansrätten

► Naturliv

Det finns en lång tradition hos många svenskar att vistas i orörd natur; att gå i skogen och på fjällen, att röra sig i båt på sjöar, i vattendrag och på havet i skärgården.

I Sverige finns allemansrätten som ger människor rätt att vistas fritt i naturen, även på mark som någon annan äger. Allemansrätten gäller för alla. Allemansrätten är inskriven i en av Sveriges fyra grundlagar, men den är ingen lag och det finns heller ingen lag som exakt definierar Allemansrätten. Däremot omges den av lagar som sätter gränser för vad som är tillåtet.

I Sverige ses ofta Allemansrätten som ett kulturarv, och ibland till och med som en nationalsymbol. Begreppet ”Allemansrätt” är sannolikt inte äldre än från 1900-talets mitt, men delar av det vi idag kallar Allemansrätten kan härledas mycket långt tillbaka i tiden.

Med rättigheten att få friheten i naturen följer också skyldigheter. Allemansrätten betyder också att vi måste vara försiktiga och visa hänsyn. Man ska inte störa andra människor eller djur. Det är också mycket viktigt att man inte förstör eller skadar naturen eller någon annans egendom. Den som bryter mot dessa regler kan straffas.

● Visa film och diskutera

Visa filmen *Nyfiken på Sverige - Naturen*:
urskola.se/Produkter?q=nyfiken+sverige+naturen

Diskutera efter filmen:

- Vilken natur finns i ditt hemland?
- Vilka likheter och skillnader finns mellan ditt hemlands natur och Sveriges natur?

5. Avslutning

Deltagarrunda

Låt alla deltagare svara på frågan:

- Vad tycker du var viktigast under dagens träff?

Kursledarens reflektioner efter träffen:

- *Vad tyckte deltagarna var viktigast under träffen?*
- *Hur var deltagarnas delaktighet? Hur gjorde du för att motivera/engagera/aktivera gruppen?*
- *Vad tycker du var mest givande eller roligast under träffen?*
- *Vad tycker du var svårt eller utmanande?*

